

Herboren brutalisme aan Haagse Korte Voorhout

Het ministerie van Financiën heeft in amper vier jaar een ingrijpende gedaantewisseling ondergaan. Het gebouw oogt fris en verrassend. Veel glas, beton en zwaar een 80-tons valhek. Het dbfmo-contract van Safire gaat een nieuwe fase in.

Theo Leoné

Den Haag - De strategie om direct een uitgewerkt kwaliteitsplan op tafel te leggen, heeft zich voor Safire vertaald in een vlotte oplevering van het her-nieuwde ministerie van Financiën. Vanaf 14 november keren ambtenaren in drie fases terug naar hun prefabbricage aan het Korte Voorhout in Den Haag.

"Eind 2004 is het publiek-private samenwerkingsproject in de markt gezet", blikt Frans van der Nat terug, de directeur Speciale Projecten van Strukton Bouw & Vastgoed. "Eind 2005 was de biding, eind december 2006 had Safire de bouwvergunning. Met een gewone aanbesteding red je zo'n groot renovatieproject niet in amper drie jaar".

In eigen kring is het eerste feestje alweer achter de rug. Prima gewerkt. Op 8 november hieven de bouwers het glas op de vlotte realisatie in achttien maanden. De officiële opening volgt in 2009. Van der Nat: "In onze bidingstrategie hebben we gekozen voor kwaliteit en duurzaamheid over de hele levenscyclus van het gebouw. Dat was goed ingeschat. Het door Meyer en Van Schooten Architecten ontworpen beeldmerk is top of the bill. Van een afstand bekeken, komt in het glas van de wintertuin een grote F tot uiting."

Oprachtgever Rijksgebouwendienst eiste topprestaties op het vlak van techniek en functionaliteit. Bovendien moest de kernmerkende brutalistische stijl van het gebouw uit het begin van de jaren zeventig, het grootste in zijn soort, behouden blijven. De redding is meer dan geslaagd. Wat de gemeente Den Haag betrof, mocht het pand wel gesloopt worden. "Alle gevelplaten zijn authentiek.

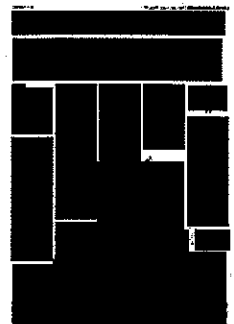
Het ministerie is - dat was de opdracht - veel lichter geworden. Waar je ook staat, bijna overal kun je naar buiten kijken. Als mensen straks bijvoorbeeld pamfletten op de ramen plakken, halen we die gewoon weer weg. Safire is immers 25 jaar verantwoordelijk voor onderhoud en exploitatie". Samen met Safire (Strukton, Burgers Ergon, GTI, ISS Facility Services en een investeringsfonds van ABN Amro en Dutch Infrastructure Fund) waren BAM, Florijn (Imtech, Heijmans, Vebege en NIB Capital) en BM Managers (Serco, Hillen & Roosen, HOK, EGM en Hilson) in de race voor het eerste pps-contract voor een rijksgebouw. Het dbfmo-contract met Safire heeft een waarde van 173 miljoen euro (netto contante waarde exclusief btw). Het oorspronkelijke ministerie was aan een ingrijpende renovatie toe. Het gebouw had verouderde installaties, enkel glas en een inefficiënte en verouderde inrichting. De installaties (verwarming en airco) konden alleen worden aangepast als de gevels werden doorgebroken. De klimatologische omstandigheden en de akoestiek in het nieuwe gebouw zijn sterk verbeterd.

"Als je zelf de komende 25 jaar verantwoordelijk bent, kijk je anders aan tegen duurzaamheid. Veel gebruik is gemaakt van natuursteen en kwalitatief goede houten vloeren. Dat vergt minder onderhoud. Samen met de architect is gekozen voor negen typen vloertegels in zes verschillende dessins. Als een kopje koffie over de vloer gaat, hoef je daarvoor nooit meer dan vier tegels te vervangen".

Uit het oogpunt van flexibiliteit heeft het gebouw leidingloze wanden. Alle installaties zijn verstopt in het plafond of de verhoogde vloerruimte. De bediening via kastjes aan de muur geschiedt draadloos.

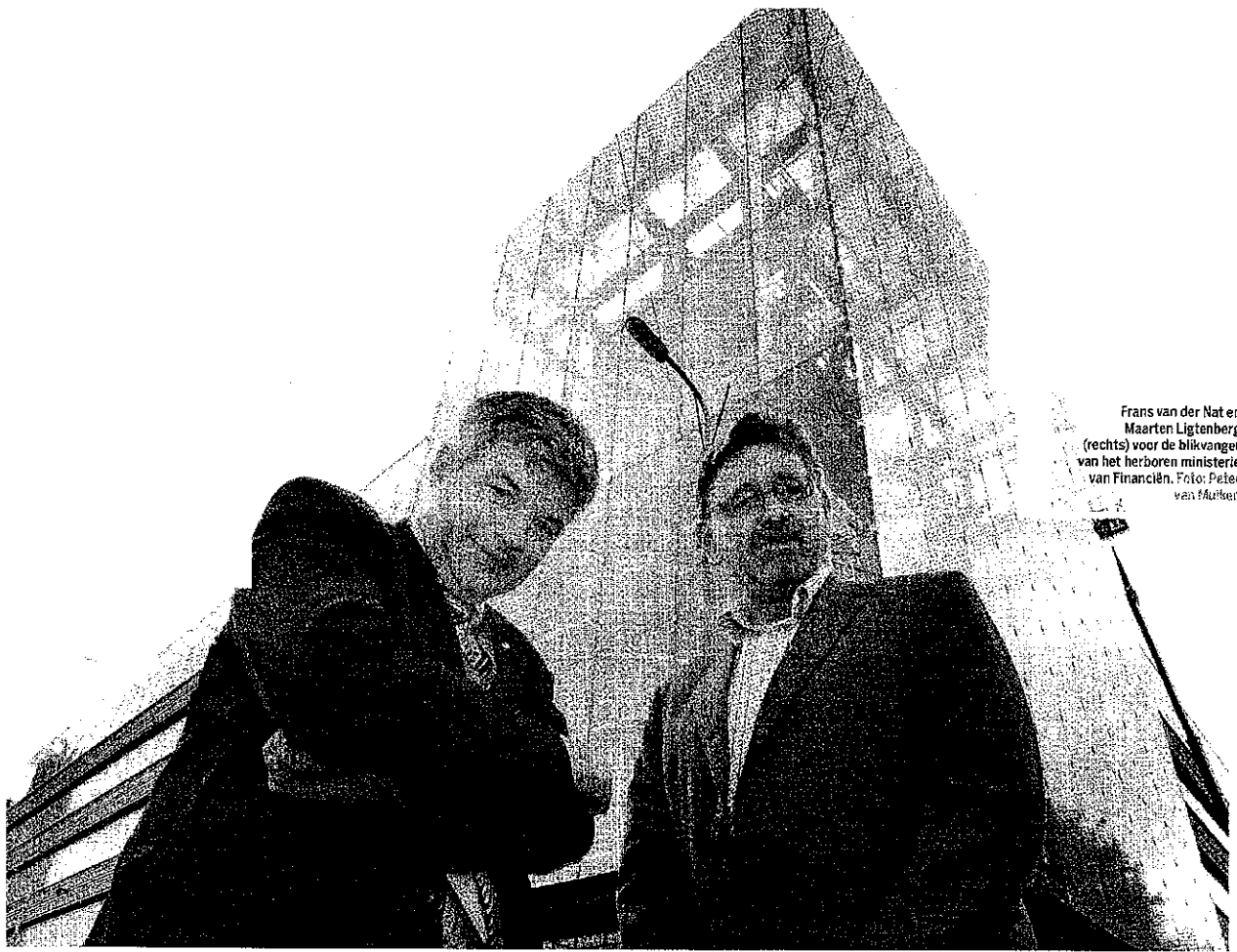
"Vergelijk de aanpak, die we hier voor de eerste keer toepassen, met

de werkwijze van de autoindustrie. In een beetje auto zitten alle opties al in. Het ministerie heeft een overkill aan kabels maar we weten zeker dat ze gebruikt zullen gaan worden. Wil het ministerie van een ruimte van twee naar vier personen? Als het personeel 's avonds om half vijf naar huis gaat, garanderen wij de volgende morgen een goed functionerende nieuwe werkplekken. Indien gewenst met een bloemetje". Projectmanager Maarten Ligtenberg kreeg het werk om het 66.000 vierkante meter grote complex te strippen en in een geheel nieuwe huid te steken. De asbestsanering was voorzien maar, in de noodzaak wat beters terug te brengen, bleek behoorlijk ingrijpend. De verhoogde vloeren en de aangepaste plafonds zijn niet alledaags. "Het in 1975 opgeleverde ministerie is een van de eerste grote Nederlandse gebouwen uitgevoerd in prefab. Je verwacht een recht gebouw. Logisch toch? Het ministerie bleek echter uitgezakt. Sommige muren waren scheef ten opzichte van wat je moest maken". Enthousiast noemt Ligtenberg de wijze waarop, via de constructie van een atrium op de oude binnenplaats, ruimte is geschapen voor een comfortabele vergaderruimte voor negentig personen. Best een knap staaltje, de laag gehouden zelfdragende glazen overkapping, kolomvrij over een oppervlakte van 45 bij 45 meter. Wie verpozing of een plek voor

rustig overleg zoekt, kan straks naar de binnentuinen. Ingrijpend ook is de grote doorbraak gerealiseerd aan de zijde van de Amerikaanse ambassade. Over een lengte van 52 meter werden twee verdiepingen verwijderd. Dat betekende vijzelen, stabiliseren en kolommen verplaatsen. Een beperkte doorbraak was voorzien. De gemeente zag de binnenplaats overdag graag veranderen in een openbare ruimte (het huidige Platanenhof) en dat leverde vier maanden extra werk op. Uit overwegingen van veiligheid moet het binnenhof binnen een halve minuut kunnen worden afgesloten. De keuze viel op een 80 ton zware stalen constructie die zo nodig als een middeleeuws valhek binnen 22 seconden elk verkeer onmogelijk maakt. Blikvanger van het hernieuwde ministerie is ongetwijfeld de wijze waarop architect Van Schooten in glas het oude trappenhuis en de liftschacht in een zogenaamde wintertuin is veranderd. In het oog springen de olijfbomen die's nachts in het zonnetje worden gezet door een mysterieus schijnsel uit de led-verlichting. ■

■ ■
Je verwacht een
recht gebouw, maar
het bleek uitgezakt
■ ■

Frans van der Nat en
Maarten Ligtenberg
(rechts) voor de blikvanger
van het herboren ministerie
van Financiën. Foto: Peter
van Muisen

